

Gürses, Beyza Nur – Bányi Szilvia

A törökök anyanyelv-megőrzése: európai és magyarországi kitekintés

Bevezetés

Magyarországon, ahogy Európa más országaiban is, az elmúlt néhány évtizedben az Európai Unió belülről és kívülről zajló migráció azt eredményezte, hogy a hivatalos kisebbségek mellett megnövekedett az egyéb kisebbségek száma, és ez nyelvi és kulturálisan is sokszínűbbé tette az országot. E kisebbségek közé tartozik a török anyanyelvű közösség is. Az Európa más országaiban élő törökök nyelvcserejével, nyelvfenntartásával, nyelvi attitűdjeivel számos tanulmány foglalkozott, viszont ezek az eredmények nem vonatkoztathatók a magyarországi törökökre, mivel több nyugati állammal ellentétben Magyarországon nincs intézményi támogatottságuk, létszámuk pedig alacsony: a 2011-es népszámlálás szerint kb. 2500 fő (1), amely mindössze a lakosság 0,02%-át teszi ki. Ezért különösen fontos, hogy feltárjuk azokat a nyelvhasználati szokásokat és attitűdöket, amelyek a közösséget jellemzik, és amelyek további kutatásokat alapozhatnak meg. A jelen tanulmány célja, hogy a nyelvfenntartás legfontosabb tényezőinek áttekintése után röviden bemutassa az Európában élő törökök nyelvi helyzetét, majd egy kérdőíves kutatás alapján beszámoljon a magyarországi törökök helyzetéről.

A nyelvfenntartás tényezői

A többségi nyelvvel való kapcsolatnak kétféle nyelvi kimenete lehet a kisebbségi közösség számára: a nyelvfenntartás vagy a nyelvcsere. Több modellt is kidolgoztak annak bemutatására, hogy mely tényezők járulnak hozzá ezekhez a következményekhez (Giles et al. 1977; Smolicz 1981; Bourdieu 1982; Edwards 1992). Yagmur és Van de Vijver (2012: 1111) megjegyzik, hogy ezeket a tényezőket két csoportra lehet osztani: „a beszédközösséget és a beszédközösségen belüli egyéneket érintő tényezőkre [...]. A csoporttényezők közé tartozik az etnikai csoport mérete és megoszlása, a befogadó közösség kisebbségi nyelvekkel kapcsolatos politikája, a nyelv helyzete a csoport kulturális értékrendszerében, valamint a kisebbségi nyelv közelsége vagy távolsága a többségi nyelvhez. A születési hely, az életkor, a tartózkodási idő, a nem, az iskolai végzettség, a házassági minták, a többségi nyelv előzetes ismerete, a migráció oka és a nyelvi változatosság lényeges egyéni tényezőnek minősül” (a szerzők fordítása).

A török Magyarországon nem hivatalos kisebbség, így a nyelvfenntartást befolyásoló tényezők kutatásánál szinte csak bottom-up (alulról felfelé) folyamatok elemzésére lehet támaszkodni, azaz a nyelvhasználati szokásokat és attitűdöket lehet vizsgálni. Egy kisebbségi közösség nyelvhasználatát számos tényező befolyásolja, amelyek közül az egyik legfontosabb a nyelvpolitika. A nyelvpolitika sokkal több, mint az állam és a kormányzat nyelvi szabályozásra gyakorolt tevékenysége, ennek ellenére a kisebbségekkel foglalkozó kutatások mindmáig nem tárgyalják a maga mélységében ezt a sokrétű fogalmat (Liddicoat 2020).

A jelen tanulmány Spolsky (2003, 2011) modelljét követi, amely szerint a nyelvpolitika három pillérre épül: a nyelvi gyakorlatokra, a nyelvi ideológiákra és a nyelvi menedzselésre vagy intervencióra. A nyelvi gyakorlatok a beszédközösség nyelvvel kapcsolatos szokásait és normáit jelentik, amelyek a nyelvfenntartás fontos tényezői, mivel a közösség tagjai döntenek el, melyik nyelve(ke)t és nyelvváltozato(ka)t használják. A nyelvi ideológiák azon hiedelmeknek és attitűdöknek az összessége, amelyek a közösségben élnek a saját és a mások nyelve és/vagy nyelvváltozata iránt. Ezeket gyakran használják legitimáló, igazoló vagy magyarázó céllal a nyelvi tevékenység érveiként (Lanstyák 2017). A nyelvi menedzselés azokat a szándékos erőfeszítéseket jelenti, amelyeket egy társadalmi csoport nyelvi gyakorlatainak a befolyásolására tesz egy állami és/vagy hivatalos szerv (Jernudd és Nestupný [1987] a nyelvi problémák mikroszintű, a beszélők által történő megoldására alkalmazzák a fogalmat, és ily módon megkülönböztetik a nyelvi tervezés fogalmától, míg Szabó Mihály [2005] szerint ezek magyar kontextusban nem választhatók szét). Magyarországon a török nem hivatalos kisebbség, ez pedig azzal jár, hogy a török nyelvnek nincs az állam által biztosított intézményi támogatottsága, így a befogadó állam részéről nincs nyelvi intervenció. Törökország mint küldő ország támogatása szintén minimális: a török Nemzeti Oktatási Minisztérium jóváhagyta, hogy a Maarif Alapítvány több országban, beleértve Magyarországot is, iskolát működtessen. Az iskolában az oktatás nyelve a magyar, de délutánonként van lehetőség törökül tanulni és megismerkedni a török kultúrával. Látható tehát, hogy az úgynevezett top-down (felülről lefelé irányuló) nyelvpolitika hiányosságai miatt a nyelvfenntartást leginkább a másik két pillér szemszögéből lehet tárgyalni. Az erre vonatkozó kutatásnak és az eredményeknek a bemutatása előtt röviden érdemes áttekinteni a törökök más európai országokbeli helyzetét.

A törökök Európában

A törökök kivándorlása egészen az 1960-as évekig nem volt jellemző. Akkor viszont a második világháború utáni munkaerőhiány sújtotta nyugat-európai államoknak szüksége volt munkaerőpiaci exportra, amelyben Törökország is részt vett (Akgündüz 2008). Az 1960-as és az 1970-es években több kétoldalú szerződés jött létre ezen államok és Törökország között, és ez a jellemzően alacsony szocioökonómiai státuszú munkások először átmenetinek induló, majd sok esetben permanens kivándorlását eredményezte. A török külügyminisztérium 15 évvel ezelőtti elemzése szerint körülbelül akkortájt 6,7 millió török élt külföldön, ebből 5,7 millióan nyugat-európai államokban (Küçükcan 2007).

A közösség nyelvfenntartásával kapcsolatos kutatások mindeddig olyan országokban folytak, ahol nagy a török kisebbség száma, így a következőkben a franciaországi, a németországi és a hollandiai kutatások eredményeit érdemes összefoglalni.

A Franciaországba történő kivándorlás az 1970-es években indult meg, majd ezt követően folyamatosan nőtt a kivándorlók száma, nemcsak az újonnan érkező munkaerőnek köszönhetően, hanem a családok újraegyesítésének is (Gabrielli 2015). A fiatalabb nemzedékek tagjai már a francia iskolarendszerben tanulnak, és magasabb végzettséggel rendelkeznek elődeikhez képest. A két ország között létrejött bilaterális szerződés alapján Törökország rendszeresen küld tanárokat Franciaországba, akik a nyelvet, a kultúrát és a földrajzot tanítják az ott élő kisebbségnek. Az említett generációs különbség nemcsak az iskolázottságban, hanem a török/francia nyelvhasználat és az ezzel kapcsolatos attitűdök tekintetében is megfigyelhető. Yagmur és Akinci (2003) kutatása szerint a második generációs bevándorlók pozitívabban viszonyulnak a török nyelvhez, mint az idősebb adatközlők, leggyakrabban mégis a franciát használják, kivéve ha a szüleikkel kommunikálnak. A fiatalabb adatközlők körében szembetűnő, hogy a francia nyelvre váltanak, és ez alátámasztja azt a feltételezést, hogy a domináns nyelv felváltja az alacsony etnolingvisztikai vitalitású közösségek anyanyelveit. Az etnolingvisztikai vitalitás egy közösség nyelvének és identitásának a fenntartását jelenti, amely magában foglalja a nyelv és a kultúra továbbadását, az intézményeinek és a társadalmi kohéziójának a fenntartását és a kollektív identitáshoz való ragaszkodást (például Ehala 2015). Yagmur és Akinci (2003) azonban megfigyelték, hogy az idősebb bevándorlók a csoporton belüli alacsony etnolingvisztikai vitalitás ellenére is a török nyelvet preferálják és használják minden területen, különféle beszédpartnerekkel. A nyelvcseré tehát az első generációt nem érinti.

Az 1960-as évek elején Németország a „Wirtschaftswunder” (gazdasági csoda) elnevezésű időszakon ment keresztül, amikor az iparban külföldi munkaerőre volt szükség, így török bevándorlók is érkeztek az országba. Mára a török a legnagyobb bevándorlócsoport Németországban, a teljes lakosság 18,4%-át teszi ki. A Statistisches Bundesamt Deutschland adatai szerint 2020-ban 1,47 millió török élt az országban (2). A magas népességszám és a török nyelv fenntartása közötti kapcsolat vizsgálata itt régóta kutatások tárgyát képezi. A török erős kisebbségi nyelv Németországban, amely nemcsak a városközpontokban hallható gyakran, hanem a nyelvi tájképben is látható. A nyelvi tájkép érdeklődésének a középpontjában a környezetben megjelenő nyelv, a közterületeken kihelyezett feliratok és a megjelenő képek állnak (például Shohamy–Gorter 2009), használati területei azonban túlnyomórészt informálisak (Schroeder et al. 2015). Schroeder és munkatársai (2015) arra is rámutattak, hogy a sajátos nyelvi kontaktushelyzet nyelvi különbségeket eredményez a törökországi egynyelvű török és a németországi kétnyelvűek által beszélt török nyelv között. Bár a török kisebbség körében tapasztalhatók nyelvfenntartási törekvések, úgy tűnik, hogy ez a nyelv különfejlődését is magával hozza, és egyelőre kérdéses a Németországban és Nyugat-Európában beszélt „új török nyelvjárás(ok)” rendszerszerűsége és stabilitása.

Hollandiában a török bevándorlók száma körülbelül 380 000 (3), többségük külvárosi környékeken, többen él, ahol a török nyelvet használják (Yagmur 2015; Yagmur–Van de Vijver 2022). A török közösségi szervezetek, például vallási egyesületek, különösen mecsetek, sportklubok vagy kulturális intézmények alkotják a közösség hálózatának a gócpontjait. A többségi közösség csekély intézményi támogatásától függetlenül a török nyelvű média könnyen elérhető Hollandiában, továbbá helyenként elérhető az iskolai töröknyelv-oktatás is. Yagmur (2015) azt találta, hogy a török megőrzi domináns szerepét a hollandiai török háztartásokban, és az ezekben a családokban született gyermekek a törököt sajátítják el anyanyelvként. A jobban képzett török bevándorlók nyelvtudási szintje mind az első, mind a második generációban magasabb a kevésbé képzettekéhez képest, de a törökhöz való viszonyulásuk nem olyan pozitív, mint a kevésbé iskolázott csoporté. Hasonlóképpen a magasabb iskolázottságú csoport alacsonyabbra becsüli a hollandiai törökök etnolingvisztikai vitalitását.

Törökök Magyarországon

Magyarországon a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX törvény értelmében 13 hivatalos kisebbség van. A népszámlálási adatok és egyéb, a kisebbségekkel foglalkozó kutatások révén róluk viszonylag sok információnk van, viszont keveset tudunk a nem hivatalos kisebbségi közösségekről, így a törökökről. Kováts (2010) megjegyzi, hogy bár a Magyarországon élő bevándorlók heterogének (több mint 170 országból érkeztek), csak az arabok, a kínaiak, a vietnámiak és a törökök alkotnak jól elkülöníthető és azonosítható etnikai csoportot. Az MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézete és a Nemzetközi Összehasonlító Kutatásokat Támogató Alapítvány 2009-ben a „Bevándorlók Magyarországon” című projekten belül e csoportok komplex szociológiai vizsgálatát végezte el reprezentatív mintán (223 török résztvevővel). Ezeket az adatokat elemezte többek között Örkény és Székelyi (2010), amely szerint a törökök többsége akkor átlagosan 9 éve élt Magyarországon, bevándorlási engedéllyel, és leginkább egzisztenciális okokból, saját vállalkozás indítása céljából érkezett. A vizsgálatból az is kiderült, hogy a törökök 29%-a folyékonyan beszélt magyarul (Várhalmi 2009), a legtöbben (38,8%) a 35–49 évesek körében. A vizsgált törökök harmada nem tudott és nem is szándékozott megtanulni magyarul. A Központi Statisztikai Hivatal által 2016-ban lefolytatott Mikrocenzus (4) az arab, a kínai, a vietnámi és az orosz csoportokat vizsgálta mint „az egyéb nemzetiségi csoportok közül a legnépesebbeket” (12. Nemzetiségi adatok: 8), így frissebb adatok nincsenek a török közösségről.

A kutatásról

A kutatás fő célja, hogy a feltárja a nyelvfenntartás és/vagy a nyelvcseré mértékét és fő tényezőit a Magyarországon élő török közösségben, amelynek részeredményeiből egy rövid összefoglaló következik az alábbiakban. A vizsgálat a nyelvhasználatról, a nyelvválasztásról, a nyelvi preferenciákról és attitűdökről kérdezte a résztvevőket egy kérdőív segítségével, illetve az ezzel összefüggésben lévő török és magyar nyelvtudásukat is felmérte önbevallás alapján.

A kutatás résztvevői (31 fő) első generációs törökök, akik Magyarország különböző városaiban, de főként Budapesten élnek. Az 1. táblázat a résztvevők demográfiai adatait mutatja. Az adatközlők közül 5 egyedülálló, 11-nek török házastársa, 15-nek pedig magyar házastársa van. Az átlagéletkor közel 46 év (a legfiatalabb 24, legidősebb 74 éves volt az adatfelvétel idején), a Magyarországon töltött idő hossza átlagosan közel 15 év, ez a férfiaknál lényegesen magasabb, mint a nőknél.

1. táblázat

A résztvevők demográfiai adatai

	N	Házasság típusa		Átlagéletkor	Az emigrációs idő átlagos hossza (év)
		Csoporton belüli	Csoporton kívüli		
Nő	14	6	5	42	8
Férfi	17	5	10	49,1	20,3
Összesen	31	25		45,93	14,66

Az adatgyűjtés két kérdőívvel történt: a Nyelvhasználati és nyelvválasztási kérdőívvel (Language Use-Choice Questionnaire) (Burns 1990; Oppenheim 1992) és a Nyelvi értékelő skálával (Language Rating Scales) (Clark 1981). Mindkét eszközt Yagmur fordította le törökre, és használta az európai törökök vizsgálatára. Az első kérdőív három részből áll (demográfiai adatok, nyelvhasználati és nyelvválasztási szokások, illetve nyelvi attitűdök), míg a második teszt 14 item alapján méri a résztvevők nyelvi képességeit, mindkettő az ötpontos Likert-skála módszerével.

Eredmények

A nyelvhasználattal kapcsolatos válaszokat a 2. táblázat összegzi, amelyből jól látszik, hogy a résztvevők szoros kapcsolatot ápolnak az anyaországgal. A válaszadók gyakran beszélnek törökül Magyarországon, és nem okoz nekik nehézséget törökül beszélni Törökországban sem, annak ellenére, hogy sok éve élnek egy másik nyelvi környezetben. Nem jellemző rájuk a kódváltás, és a török lexikális tudásuk sem kopott meg. A megkérdezettek viszonylag sokat olvasnak és írnak törökül, tévét is többet néznek törökül, mint magyarul, viszont nem jellemző a részvételük török közösségi szervezetekben.

2. táblázat

A török és a magyar nyelv használata az első generációs törökök körében (1 = nagyon kicsi, 5 = nagyon sok)

	Átlag	SD
1. Kapcsolat az anyaországgal	4,35	,98
2. A török nyelv használata Magyarországon	3,77	1,28
3. A törökországi török nyelvű beszéd nehézsége	1,61	1,14
4. Magyar szavak használata török diskurzusban	2,00	1,00
5. A török szavak elvesztésének az érzése	2,03	1,17
6. Az olvasás mennyisége török nyelven	3,61	1,52
7. Az írás mennyisége török nyelven	3,39	1,35
8. Tévézés mennyisége török nyelven	3,93	1,34
9. Tévézés mennyisége magyar nyelven	2,35	1,35
10. Részvétel török közösségi szervezetekben	2,19	1,56

A kérdőív következő része arra kérdezett rá, hogy milyen mértékben használják a törököt a beszélgetőtársaikkal (skála: 1 = csak törököt, 5 = csak magyart). Az adatközlők túlnyomórészt törökül kommunikálnak a szüleikkel (1,0), a testvéreikkel (1,06), a rokonaikkal (1,3) és a szomszédaikkal (1,19). A barátaikkal is leginkább törökül beszélnek (2,16), viszont itt már megfigyelhető elbillenés a magyar felé, különösen a férfiak esetében (2,23), és ez magyar barátok meglétét feltételezi.

A kognitív tevékenységek esetében és az érzelmek kifejezésére szintén a törököt használják a válaszok alapján. Számoláskor (1,41), veszély esetén (1,52), fáradtság (1,65), stressz (1,55), zavar (1,45) kifejezésére a török használatos. A düh kifejezésére (1,94) és vita (2,03) esetén a skála a magyar irányába mozdul el, az utóbbi főként a férfiaknál (2,36).

A nyelvválasztást az egyes esetekben a 3. táblázat szemlélteti, amelyből kétnyelvű nyelvi profil rajzolódik ki a vizsgált közösségben, ám mindegyik területen a török a preferált nyelv. Fontos ábrázolni a nemi megoszlást is, mert a férfiak észrevehetően többet használják a magyart mindegyik esetben.

3. táblázat

Nyelvválasztás az egyes témakörökben (skála: 1 = csak törökül, 5 = csak magyarul)

	Összesen	Nők	Férfiak
1. Mindennapi témák	2,07	1,93	2,18
2. Tudomány	2,29	2,21	2,41
3. Társadalompolitika	2,29	2,07	2,53
4. Zene	2,26	2,14	2,47
5. Vallás	2,32	1,86	2,65
6. Kultúra, oktatás	2,39	2,21	2,53

A török nyelvhez fűződő attitűdök a válaszok alapján pozitívak, a török nyelv fontosságának megítélése azonban nem egyforma az élet különböző területein (skála: 1 = nem fontos, 5 = nagyon fontos). A résztvevők fontosnak tartják a török nyelv ismeretét ahhoz, hogy a közösségben elfogadják őket (3,73), valamint a barátaikkal szemben is (3,43). Kevésbé fontos és funkcionális számukra a munkakeresésben (1,3), az oktatásban (1,93) és a magyarországi élethez általában (1,3). A török nyelvnek a gyermeknevelésben betöltött szerepére a férfi válaszadók magasabb értékelést adtak (3,35), ez abból eredhet, hogy náluk gyakoribb a csoporton kívüli házasság, így a török nyelv továbbadása hangsúlyosabbá válhat. Ugyancsak fontosabb a férfiak számára a török nyelv az üzleti életben és a kollégákkal való kommunikációban. A nők általában véve nem tulajdonítanak jelentőséget a töröknek a legtöbb kontextusban.

Összefoglalás

A bevándorló kisebbségek nyelvfenntartása fontos és egyre több vonatkozásban kutatott téma, mivel ez a záloga a nyelvi sokszínűség megőrzésének. Az államok nyelvpolitikája azonban sok esetben nem vagy csak részlegesen foglalkozik a kérdéssel, emiatt gyakori, hogy nincs információ a kisebbségek számáról, nyelvi helyzetéről, ez pedig elengedhetetlen lenne a nyelvi tervezéshez. Az 1960-as években nagy arányban induló és a mai napig tartó török elvándorlás eredményeként nagyszámú kisebbségi közösségek jöttek létre több európai országban. A kutatások arra világítanak rá, hogy míg az első generáció tagjai fontosnak tartják a nyelvfenntartást, a következő nemzedékeknél már jellemző a nyelvcseré. Mindez összefüggésben van olyan tényezőkkel, mint például az iskolázottság. A Magyarországon élő törökök száma nem nagy, státuszuk alapján pedig nem hivatalos kisebbség, így a felülről lefelé irányuló nyelvpolitika hatásai nem játszanak pozitív szerepet a közösség nyelvfenntartásában, miközben a kérdőíves kutatás eredményei azt mutatják, hogy a magyarországi törökök esetében még az első generáció tagjaira is jellemző az anyanyelvhasználat fontossága és gyakorisága. További kutatásokat igényelnek azonban az egyes nemzedékek közötti nyelvtadás kérdései és az újabb generációk tagjainak a nyelvhasználati szokásai.

Irodalom

- Akgündüz, Ahmet 2008. *Labour Migration from Turkey to Western Europe, 1960–1974: A Multidisciplinary Analysis*. Routledge. London.
- Bourdieu, Pierre 1982. Les rites d'institution. *Actes de la Recherche en Sciences Social* 43: 58–63. <https://doi.org/10.3406/arss.1982.2159>
- Burns, Robert 1990. *Introduction to Research Methods in Education*. Longman. Melbourne.
- Clark, John L. D. 1981. Language. In: Barrows, Thomas (ed.) *A Survey of Global Understanding: Final Report*. Change Magazine Press. New Rochelle, New York. 87–100.
- Edwards, John Roberts 1992. Sociopolitical aspects of language maintenance and loss. Maintenance and loss of minority languages. In: Fase, Willem – Jaspaert, Koen – Kroon, Sjaak (eds.) *Towards a Typology of Minority Language Situations*. John Benjamins. Amsterdam. 37–54. <https://doi.org/10.1075/sibil.1.05edw>
- Ehala, Martin 2015. Ethnolinguistic vitality. In: Tracey, Karen – Ilie, Cornelia – Sandel, Todd (eds.) *The international encyclopaedia of language and social interaction*. Wiley. Boston. <https://doi.org/10.1002/9781118611463.wbielsi046>
- Gabrielli, Lorenzo 2015. *Corridor report on France: the case of Turkish and Tunisian immigrants*. Migration Policy Centre, INTERACT Research Report, Corridor Report, 2015/14. <http://hdl.handle.net/1814/36059> (2022. szeptember 10.)

- Giles, Howard – Bourhis, Richard – Taylor, Donald Maclean 1977. Towards theory of language in ethnic group relations. In: Howard, Giles (ed.) *Language, ethnicity, and intergroup relation*. Academic Press. London. 307–344.
- Jernudd, Björn – Nestupný, Jíri. V. 1987. Language planning: for whom? In: Lorne, Laforge (ed.) *Proceedings of the International Colloquium on Language Planning*. LesPresses de L'Université Laval. Québec. 69–84.
- Kováts András 2010. *Magyarországi adatok, európai indikátorok. Bevándorlás és integráció*. MTA Kisebbségkutató Intézet. Budapest.
- Küçükcan, Talip 2007. Bridging the European Union and Turkey: The Turkish Diaspora in Europe. *Insight Turkey* 4: 85–99. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2498541>
- Lanstyák István 2017. *Nyelvi ideológiák (általános tudnivalók és fogalomtár)*. https://web.unideb.hu/~tkis/li_nyelvideologiai_fogalomtar2.pdf (2022. szeptember 21.).
- Liddicoat, Anthony 2020. Language policy and planning for language maintenance: The macro and meso levels. In: Schalley, Andrea C. – Eisenclas, Susana A. (eds.) *Handbook of home language maintenance and development*. Mouton de Gruyter. Berlin. 337–356. <https://doi.org/10.1515/9781501510175-017>
- Oppenheim, Abraham Naftali 1992. *Questionnaire Design, Interviewing and Attitude Measurement*. Pinter Publishers. London.
- Örkény Antal – Székelyi Mária 2010. Hat migráns csoport összehasonlító elemzése. In: Örkény Antal – Székelyi Mária (szerk.) *Az idegen Magyarország. Bevándorlók társadalmi integrációja*. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest. 123–167.
- Schroeder, Christoph – Yazgül, Şimşek – Küppers, Almut 2015. Turkish as a minority language in Germany: aspects of language development and language instruction. *Zeitschrift für Fremdsprachenforschung (ZFF)* 26: 29–51.
- Shohamy, Elana – Gorter, Durk (eds.) 2009. *Linguistic landscape: Expanding the scenery*. Routledge. London. <https://doi.org/10.4324/9780203930960>
- Smolicz, Jerzy Jaroslaw 1981. Core values and cultural identity. *Ethnic and Racial Studies* 4: 75–90. <https://doi.org/10.1080/01419870.1981.9993325>
- Spolsky, Bernard 2003. *Language Policy (Key Topics in Sociolinguistics)*. Cambridge University Press. Cambridge.
- Szabó Mihály Gizella 2005. Nyelvművelés – nyelvtervezés – nyelvi menedzselés. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 4: 67–76.

Várhalmi Zoltán 2009. A diszkriminációs tapasztalat forrásai. In: Örkény Antal – Székelyi Mária (szerk.) *Az idegen Magyarország. Bevándorlók társadalmi integrációja*. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest. 169–188.

Yagmur, Kutlay 2015. Language maintenance and shift patterns of the Turkish speakers in The Netherlands. *Bilig – Türk Dünyasi Sosyal Bilimler Dergisi* 74: 261–288.

Yagmur, Kutlay – Akinci, Mehmet 2003. Language use, choice, maintenance, and ethnolinguistic vitality of Turkish speakers in France: intergenerational differences. *International Journal of the Sociology of Language* 164: 107–128. <https://doi.org/10.1515/ijsl.2003.050>

Yağmur, Kutlay – Van de Vijver, Fons 2012. Acculturation and Language Orientations of Turkish Immigrants in Australia, France, Germany, and the Netherlands. *Journal of Cross-Cultural Psychology* 7: 1110–1130. <https://doi.org/10.1177/0022022111420145>

Yagmur, Kutlay – Van de Vijver, Fons 2022. *Multidisciplinary Perspectives on Acculturation in Turkish Immigrants*. Springer. Cham. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-94796-5>

(1) KSH Népszámlálás 2011. Demográfiai adatok 4. https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/nepsz2011/nepsz_04_2011.pdf (2022. szeptember 10.)

(2) Statistisches Bundesamt Deutschland https://www.destatis.de/EN/Home/_node.html (2022. szeptember 10.)

(3) Statistics Netherlands 2012. Centraal Bureau voor de Statistiek. <http://statline.cbs.nl/statweb> (2022. szeptember 10.)

(4) KSH Mikrocenzus 2016. https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mikrocenzus2016/mikrocenzus_2016_12.pdf (2022. szeptember 10.)

Gürses, Beyza Nur – Bátyi, Szilvia: Turkish mother tongue preservation: the European and Hungarian perspective

Az írás szerzőiről

Gürses Beyza Nur

doktori hallgató
Pannon Egyetem
Többynyelvűségi Nyelvtudományi Doktori Iskola, Veszprém
[b.nurgurses\[kukac\]gmail.com](mailto:b.nurgurses[kukac]gmail.com)

Bátyi Szilvia

alkalmazott nyelvész, egyetemi adjunktus
Pannon Egyetem
Magyar és Alkalmazott Nyelvtudományi Intézet, Veszprém
bati.szilvia[kukac]mftk.uni-pannon.hu
ORCID: 0000-0001-8186-3577